

هدایت ایده های دانشجویان نخبه المپیاد علمی دانشجویان علوم پزشکی کشور به سمت رفع مشکلات جامعه؛ تجربه حیطه مدیریت در المپیاد هفتم

رضا دهنویه^{۱*}، مسعود فردوسی^۲، حسین ابراهیمی پور^۳، سمیه نوری حکمت^۴

۱. دکتری تخصصی مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشیار، مرکز تحقیقات مدیریت ارایه خدمات سلامت، پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت، کرمان، ایران
۲. دکتری تخصصی مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشیار، دانشکده مدیریت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۳. دکتری تخصصی مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشیار، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۴. دکتری تخصصی مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، استادیار، مرکز تحقیقات مدیریت ارایه خدمات سلامت، پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت، کرمان، ایران

• پذیرش مقاله: ۹۴/۱۱/۲۵

• دریافت مقاله: ۹۴/۱۱/۱۱

از راهکارهای ارتقای کیفیت آموزش و استفاده از استعداد های کشور و بسته های تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی کشور، تلاش در جهت حمایت و استفاده از ظرفیت های نخبگان دانشجو می باشد. طی سال های اخیر برگزاری المپیادهای علمی دانشجویان در سطح دانشگاه های علوم پزشکی بستر مناسبی را برای گردهم آمدن این جمع فراهم آورده است. در اینکه تا چه حد در این بزرگترین رویداد علمی در سطح دانشجویی امکان تقویت و استفاده از توانمندی های این دانشجویان نخبه ایجاد گردیده و چقدر نظام سلامت از مزایای چنین رویدادی بهره مند شده است، جای سؤال وجود دارد.

شواهد نشان می دهد آموزش معمول در دانشگاه های علوم پزشکی مخلوطی از اطلاعات و مفاهیم را به دانشجویان ارائه داده و در اغلب موارد دانشگاه ها برنامه ای برای پرورش مهارت حل مسأله و کار گروهی در نظام سلامت ندارند. یکی

از راهکارهای ارتقای کیفیت آموزش و استفاده از استعداد های موجود در دانشگاه ها در راستای نیازهای جامعه، برگزاری المپیادهای علمی می باشد (۱). بدیهی است برگزاری هفت دوره المپیاد، دستاوردهای قابل توجهی به همراه داشته است، اما به علت تازه بودن تجربه، تغییر مداوم سیاست های برگزاری، حجم سنگین فعالیت های برگزاری المپیاد در دانشگاه میزبان و فشار شدید کاری برگزار کنندگان و مواردی دیگر، هنوز آنطور که باید کلیه اهداف آن محقق نگشته و همچنان زمینه های بسیاری برای بهبود در فرایند برگزاری آن وجود دارد و تمرکز بر روی آنها می تواند سطح کمی و کیفی المپیاد را بالاتر ببرد (۲). یکی از این موارد قابل بهبود، استفاده از ساز و کارهایی در جهت تقویت و استفاده از ایده های دانشجویان شرکت کننده در المپیاد برای رفع مشکلات نظام سلامت می باشد.

یکی از الزامات مورد تأکید نقشه جامع علمی سلامت کشور و بسته های تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی کشور، تلاش در جهت حمایت و استفاده از ظرفیت های نخبگان دانشجو می باشد. طی سال های اخیر برگزاری المپیادهای علمی دانشجویان در سطح دانشگاه های علوم پزشکی بستر مناسبی را برای گردهم آمدن این جمع فراهم آورده است. در اینکه تا چه حد در این بزرگترین رویداد علمی در سطح دانشجویی امکان تقویت و استفاده از توانمندی های این دانشجویان نخبه ایجاد گردیده و چقدر نظام سلامت از مزایای چنین رویدادی بهره مند شده است، جای سؤال وجود دارد.

شواهد نشان می دهد آموزش معمول در دانشگاه های علوم پزشکی مخلوطی از اطلاعات و مفاهیم را به دانشجویان ارائه داده و در اغلب موارد دانشگاه ها برنامه ای برای پرورش مهارت حل مسأله و کار گروهی در نظام سلامت ندارند. یکی

تا سقف ۱۵۰ میلیون ریال اعتبار پژوهشی برای استفاده از مدل برای ارزیابی داده شود.

ب) مسابقه ایده پردازی (Startup)

استارتاپ ویکنند رویدادی است که طی آن کارآفرینان جوان دور هم جمع می شوند، از همدیگر یاد می گیرند و سعی می کنند که ایده هایشان را به واقعیت نزدیک و به مرحله اجرا بگذارند. رویداد استارتاپ ویکنند برای اولین بار در کشور در سال ۱۳۹۱ برگزار گردید. با توجه به محدودیت زمانی در حین برگزاری آزمون المپیاد، روز سوم المپیاد که زمان انتظار تیم برای اعلام نتایج می باشد بعنوان روز برگزاری استارتاپ در نظر گرفته شد. نحوه برگزاری این مراسم به این شکل بود که ابتدا در کمیته داوران عنوان "آینده پژوهی در سلامت" بعنوان محور این رویداد انتخاب و اعلام گردید. در روز برگزاری استارتاپ، ابتدا سخنرانی اولیه ای در خصوص محیط متفاوت خلاقیت و نوآوری و ایده پردازی و اصول کلی آینده پژوهی برای دانشجویان تیم ها ارائه گردید سپس از تیم های شرکت کننده خواسته شد تا ایده کاربردی خود را در زمینه یک مطالعه مرتبط با آینده در نظام سلامت ارائه نمایند. در نهایت ایده ها از کلیه تیم ها جمع آوری گردید و به هر تیم فرصت داده شد تا در دو دقیقه ایده خود را ارائه نماید. در ادامه، ایده ها توسط کمیته داوری مورد بررسی و داوری قرار گرفت. نهایتاً از بین ایده های ارائه شده، ایده های برتر انتخاب و به تیم ها فرصت داده شد تا هر کدام در ۱۰ دقیقه جزئیات ایده خود را مطرح نمایند. به تیم فرصت یک ماهه ای برای تدوین پروپزال کار و ارسال آن به نهاد خریدار ایده (پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت) داده شد.

مداخلات اعمال شده منجر به تاثیرات زیر در المپیاد هفتم گردید:

تغییر فضای المپیاد در دانشجویان به سمت ایده پردازی برای حل مشکلات مبتلا به جامعه: در این خصوص ۷ پروپزال توسط ۷ تیم دانشگاهی تهیه و در بخش مسابقه موسسه ملی تحقیقات سلامت وارد گردید. در خصوص مسابقه ایده پردازی

برگزاری المپیاد، فرایندی است سالیانه که از زمان برگزاری اختتامیه المپیاد سال قبل، کلید فعالیت های علمی و اجرایی آن زده می شود. دنبال نمودن روند فعلی فعالیت های در نظر گرفته شده در طول این یکسال نشان می دهد که در این دوره زمانی تنها فعالیت های یک هفته زمان برگزاری المپیاد جدی گرفته شده و قبل و بعد از این زمان چندان جدی گرفته نمی شود. طی دوره های قبلی برگزاری المپیاد، کیفیت گزارشات تولید شده توسط تیم های دانشجویی راه یافته به مرحله گروهی در حیطه مدیریت المپیاد حاکی از آن بود که در صورت برنامه ریزی مناسب می توان از این ایده ها استفاده کاربردی نمود. با توجه به اهمیت موضوع، در المپیاد هفتم ایده هدایت ایده های دانشجویان نخبه المپیاد علمی دانشجویان علوم پزشکی کشور به سمت رفع مشکلات جامعه در کمیته داوران حیطه مدیریت مطرح و دو فعالیت مرتبط شامل الف) مسابقه بهترین الگوی ارزیابی طرح تحول سلامت و ب) مسابقه ایده پردازی (Startup) در این خصوص تعریف و اجرا گردید.

الف) برگزاری مسابقه معرفی بهترین الگوی ارزیابی طرح تحول سلامت در بین تیم های دانشجویی

با توجه به اینکه موضوع حیطه مدیریت در المپیاد هفتم، ارزیابی نظام سلامت تعیین شده بود، با مذاکره ای که با موسسه ملی تحقیقات سلامت کشور به عمل آمد، مقرر شد که چند ماه قبل از برگزاری آزمون، با فراخوان در سایت المپیاد، از تیم های دانشگاهی خواسته شود با الهام از آموخته های خود و با تشکیل جلسه با واحدهای مسئول اجرای بسته های تحول درمان در دانشگاه خود، الگویی را برای ارزیابی طرح تحول سلامت در کشور ارائه داده و تحلیل اولیه ای نیز بر اساس آن انجام داده و گزارش خود را تا زمان برگزاری المپیاد آماده و به آدرس ایمیل تعیین شده ارسال نمایند. شرایط گزارش و ملاک های تدوین الگو نیز در فراخوان اعلام گردید. با همکاری موسسه ملی تحقیقات مقرر شد به طرح های منتخب

حمایت آنها از ایده های دانشجویی انجام شد، این واحدها در جریان اهمیت المپیاد قرار گرفتند. از جمله این واحدها می توان به دبیرخانه شورای سیاستگذاری وزارت بهداشت، موسسه ملی تحقیقات سلامت، معاونت درمان وزارت بهداشت اشاره نمود. المپیاد دانشجویان علوم پزشکی فرصت بی نظیری از گردهم آمدن دانشجویان نخبه سراسر کشور است و می بایست بیش از آنکه بعنوان یک رقابت برد - باخت تلقی شود، بصورت فرصتی جهت افزایش توانمندی های این دانشجویان و استفاده از این توان تبدیل شود. استفاده از این پتانسیل نیاز به نگاهی نو خارج از فرایندهای روتین علمی و اجرایی سالانه المپیاد دارد.

References:

1. Oliver M, Venville G. An exploratory case study of Olympiad students' attitudes towards and passion for science. *International Journal of Science Education*. 2011; 33(16): 2295-322.

نیز ۲۵ دانشگاه در این مسابقه شرکت کردند و از بین ایده های آنها ۶ ایده انتخاب گردید.

تغییر فضای المپیاد در تیم طراحان و داوران سؤال حیطه به سمت استفاده از توانمندی های دانشجویان: برخلاف سالهای قبل که کلیه جلسات کمیته داوران به طرح سؤال اختصاص داشت در المپیاد هفتم جلساتی به منظور تعیین چگونگی استفاده از توان دانشجویان خارج از روال معمول اختصاص یافت.

درگیر نمودن زیرمجموعه های بخش سلامت در خصوص پتانسیل های نخبگان المپیادی: طی مذاکرات اولیه ای که با مسئولان برخی واحدهای مرتبط با موضوع المپیاد برای جلب

2. Dehnavieh R, Sheikhzadeh R, Nourihemat S. Building networks for students in Iranian Medical Science Olympiad: An experience report. *J Med Educ Dev*. 2015; 9(4): 72-5. [In Persian]